

BACHELOROPPGAVE: HSAR3003 Sosialt arbeid

Kandidatnummer: 10017

Tittel på norsk: Konsekvensen av barnefattigdom. Hvordan preger fattigdommen hverdagslivet til barna? Og hvordan arbeider Nav med å redusere barnefattigdom?

Tittel på engelsk: The impact of children's poverty. How children's lives can be affected by living in low-income families? And how could the labor and welfare administration limit the children's poverty?

15.05.2020

Sammendrag

Fattigdom handler mer om enn å ha for lite penger. Fattigdom begrenser menneskers mulighet til å leve et verdifullt liv. Barnefattigdom er urettferdig og moralsk uholdbart. Barn er uten skyld og uten mulighet til å endre situasjonen på egen hånd.

Det er to ulike grader av fattigdom «absolutt og relativ fattigdom». I følge til FNs definisjon absolutt fattigdom er mangel på grunnleggende behov. For eksempel mat, klær, og hus. Mennesker lever under fattigdomsgrense på 1.90 dollar om dagen. Den andre grad av fattigdom er relativ fattigdom, som finnes meste i utviklingslandene som for eks. Norge. Relativ fattigdom sett i forhold til størstedelen av befolkning i et land. for eksempel hvis man tjener mindre enn 60 prosent av medianinntekten.

Norge har over en lengre periode blitt kåret til et av verdens beste lande å bo i. Men siden 2000-tallet har barnefattigdom vært økende. Det siste tallene viser at ca. 110 000 barn i Norge som vokser opp i familier med lav inntekt. Det er noen fellestrekk mellom fattige familier. De fleste har svak arbeidstilknytning, lav/ingen utdanning. Innvandrerfamilier scorer høyt i fattigdomsstatistikken.

Siden det har vært en sterkere økning i ulikheter. I 2015.2017 fikk vi regjeringens strategi mot barnefattigdom. «Barne- likestillings og inkluderingsdepartementet» Det er til sammen 64 ulike tiltak, mot å redusere barnefattigdom.

Barnefattigdom er et sammensatt problem og et komplisert tema. Å vokse opp i fattigdom påvirker livet til barn og unge. Lav sosioøkonomisk kan ha innvirkning på barns opplevelse av utenforskap eller en følelse av skam.

Jeg har valgt å fokusere på konsekvenser av barnefattigdom, og hvordan Nav arbeider mot å forebygge/ redusere barnefattigdom. Jeg har valgt å fokusere på noen tiltak, som for.eks barnetrygd, HOLF-Prosjektet, barnehage tilbud som et universelle tiltak for alle barn, og tilbud på gratis fritidsaktivitet og barnas perspektiv i Nav.

Poverty is more than the lack of money. Poverty limits people's ability to live a dignified life. Child poverty is injustice, morally unsustainable and obviously in such age, they are unable to change the situation on their own.

There are two different classes of poverty "absolute and relative poverty". According to the UN, the definition of absolute poverty is the lack of basic needs. For example, food, clothing, and house. They live below the poverty line of \$1.90 per day. The second level of poverty is the relative poverty, which is found mostly in developing countries such as Norway. Relative poverty is in relation to the majority of the country's population, which means earning less than 60 percent of your median income.

Over a long period, Norway has been listed as one of the world's best countries to live in. But since the 2000s, child's poverty issue has been rising. The latest figures show that approximately 110,000 children in Norway have grown up in low-income families. There are some commonalities between poor families, like low educational attainment and high unemployment rate. Noticeably, it has been found that immigrant families score high in the poverty statistics.

Since there has been a strong increase in inequalities. In 2015-2017, the government has developed a strategy against children's poverty. The Ministry of gender equality and the ministry of inclusion collaborated to announce that there will be a total of 64 different measures for preventing poverty among families with children.

Child poverty is a complicated issue. Growing up in poverty affects the lives of children and many young people. Low socio-economic status can have an impact on the child's interaction with the people outside and it could give him a sense of shame.

I have chosen to focus on the consequences of child poverty, and how Nav works to prevent/reduce child poverty. I have chosen to focus on some measures, such as child benefits, the Holf- project, kindergarten offers for children in poor families, offers for free leisure activities and children's perspective in Nav.

Table of Contents

1.0 INNLEDNING.	6
1.1 BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA	6
1.2 FØRFØRSTÅELSE OG PROBLEMSTILLING	6
1.4 METODE FREMGANGSMÅTE	7
1.5 OPPGAVENS OPPBYGGING	8
2.0 BARNEFATTIGDOM	8
2.1 MÅLING AV FATTIGDOM	9
2.2 OMFANGET AV BARNEFATTIGDOM I NORGE.....	10
2.3 HVA KARAKTERISERE BARNEFATTIGDOM I NORGE?.....	12
2.4 HVEM ER MEST UTSATT FOR FATTIGDOM?	13
2.5 HVORDAN KAN NAV ARBEIDE MED Å REDUSERE/ FOREBYGGE BARNEFATTIGDOM?	13
3. FATTIGDOMS KONSEKVENSER	15
3.1 BOLIGSITUASJON	17
3.2 HELSE.....	19
4.0 HVORDAN ARBEIDER NAV MED Å REDUSERER BARNEFATTIGDOM.....	20
4.1 BARNAS PERSPEKTIV I NAV.	20
4.2 HOLF-PROSJEKTET	22
4.3 BARNETRYGDEN	23
4.4 YRKESETISKE PRINSIPPER.....	24

4.5 BARNETS RETT TIL Å DELTA. GRATIS SKOLE OG FRITIDSAKTIVITET	25
5.0 AVSLUTNING.....	26
5.1 KILDER.....	28

1.0 Innledning.

Norge har blitt kåret til verdens beste land å bo i flere år. Befolkning i Norge har god helse og livskvalitet sammenlignet med andre land. Det er store statlig overføring til samfunnet. Tjenester som bangehage, skole, sykehus er offentlig finansiert med små eller ingen egenandel. Likevel ser vi at barnefattigdommen i Norge har vært økende siden begynnelsen av 2000-tallet. De barnefamilier som er mest utsatt for fattigdom, er husholdere med svak arbeidsknytting, ingen eller lav utdanning. Barnerike, og innvandrerfamilier er også mest utsatt for fattigdom

I denne oppgaven vil jeg presentere konsekvensen av barnefattigdom og hvordan barns livssituasjon kan påvirkes av å leve i familie med lavinntekt.

Etter det vil jeg drøfte hvordan Nav-kontoret kan arbeide med blant annet å reduserer barnefattigdom.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

I løpet av studietiden min i sosialt arbeid, har jeg vært interessert i sosialfaglig arbeid med barn, unge og familier. I begge praksisperiodene jeg har hatt i løpet av studiet. Oppdaget jeg hvor viktig det er å arbeide med barnefamilier som strever med lavinntekt. Når jeg var i Nav så jeg at tidlig innsats som prinsipp for å fange opp barnefattigdom. Er en fordel for å kunne spare på tid og ressurser. I tillegg til at tidlig inngrep kan bidra til å redusere de negative konsekvenser, som barn og unge kan oppleve. En vanskelig økonomisituasjon kan påvirke barna på flere måter, og det er et sammensatt og komplisert problem. I følge Nav det er nødvendig å forebygge barnefattigdom for å sikre barns velferd og inkludering. På lengre sikt er det viktig å forebygge fattigdom for å hindre at barn og unge blir marginalisert senere i livet. (NAV, 2013).

1.2 Førforståelse og problemstilling

Jeg har valgt å fokusere på barnefattigdom, fordi det er viktig for sosialarbeidere å ha et helhetlig bilde og fordi barnefattigdom er et relevant tema for sosialt arbeide. Saksbehandler i Nav-kontoret i dag har veldig travelt arbeidsdager. De bruker veldig mye tid på arbeidslinje og har et stort fokus på å få foreldrene ut i arbeid. Som fører til at barna ofte glemmes i Nav. Barnefattigdom er et utfordrende tema, det kan føre til større konsekvenser både for barn og

unge. Derfor det er nødvendig med et helhetlig oppfølging av hver enkelt familie. Også i tillegg ha et stort fokus på å fremme barnets perspektiv. Jeg mener at barnefattigdom er et komplisert og et utfordrende tema. I tillegg til at barnefattigdom også utfordrer velferdsstatens-prinsipper om like muligheter for alle, uavhengig av husholderens økonomisk eller sosiale-status.

Problemstillingen min er som følge.

Konsekvensen av barnefattigdom. Hvordan preger fattigdommen hverdagslivet til barna? Og hvordan arbeider Nav med å redusere barnefattigdom?

1.4 Metode Fremgangsmåte

Denne oppgaven er et litteraturstudie. Jeg har brukt masse tid til å søke etter relevant litteratur for å belyse min problemstilling. Før jeg startet med å skrive, prøvde jeg å lese og skaffe mer informasjon rundt tema om barnefattigdom og Navs-tiltak for å forebygge barnefattigdom. Jeg leste flere statistikk og forskningsresultater for å få mer forståelse av fattigdoms konsekvenser ovenfor barna. Samtidig brukte jeg min erfaring fra praksisplassen i Nav. Kunnskapen om tema ble videre utviklet til en problemstilling. Jeg har brukt Dalland til å velge metode og til å gå frem for å skaffe litteratur. (Dalland, 2012).

Kritikken til kilde: det har vært en krevende arbeid for å finne de relevante literatur. Biblioteket har vært stengt og det var vanskelig med bestillingen og kjøp av bøker. Derfor hadde jeg begrenset muligheter på tilgang til pensum og gamle bøker som for eks, Barnefattigdom av Tone Fløtten 2009. Dette kan påvirke den faglige tyngden på oppgaven. En annen utfordring er feiltolkning,. Det kan være at jeg har forstått det forfatteren skriver på en annen måte enn det som er forfatterens hensikt.

I følge til Dalland det er viktig å ha først hovedemnet. Min hovedemnet er barnefattigdom og jeg begynt derfor å søke etter litteratur med dette søkeordet. I oppgaven her valgt jeg å fokusere på forskningsrapporter, lærebøker, og vitenskapelige artikler som belyser min problemstillingen. Jeg brukte ulike databaser som Idunn, Googlescholar, Oria. For å finne relevante literatur, jeg har brukt følgende ord. «konsekvenser av barnefattigdom» «tiltak mot barnefattigdom»

Når kildene er funnet, må den vurderes både i forhold til kvaliteten og hvorvidt den er relevant til arbeidet. (Dalland 2012, s63) Jeg har brukt flere vitenskapelige artikler som inspirasjon til tema om barnefattigdom. Også for å få en forståelse av hvordan barnas livssituasjon kan påvirkes av å leve i en familie med lavinntekt. En viktig strategi for å redusere barnefattigdom, er å få frem barnas perspektiv i Nav. I drøftings del, har jeg diskuterte tiltaket og kommet med både fordelene og ulempene med dette.

1.5 Oppgavens oppbygging

Denne oppgaven består av fem kapitler. 1. Innledning, bakgrunn for valg av tema, førforståelse, problemstilling og metode fremgangsmåte. 2. Presentere begrepet barnefattigdom, omfanget av barnefattigdom i Norge, og hvem er mest utsatt for fattigdom? 3. Handler om hvordan barnas livssituasjon kan påvirkes av å leve i familie med lavinntekt?. Jeg nevner ulike konsekvenser av å leve i fattigdom. For eks helse og boligproblemer. 4. Handler om hvordan Nav arbeider med å reduserer og forebygge barnefattigdom?. 5. Avslutning, som jeg kommer med oppsummering.

2.0 Barnefattigdom

Fattigdom er mangel på livsviktige ressurser. Fattigdom handler mer om enn å ha for lite penger fattigdom begrenser også menneskers mulighet til å leve et verdig liv. (FN, 2018) Først vil jeg presentere hva er absolutt, relativ fattigdom og hvordan måler fattigdom i verden i dag. Videre vil jeg problematisere begrepet barnefattigdom, omfanget av barnefattigdom i Norge, og hvem er mest utsatt for fattigdom?

Absolutt fattigdom

Absolutt fattigdom innebærer at man ikke får dekket helt grunnleggende behov som mat, klær og hus. FN setter fattigdomsgrensen til 1.90 dollar om dagen. Under denne grensen regns som absolutt eller ekstremt fattige. (FN, 2018). Regionen som har størst andel ekstremt fattige, er Afrika sør for Sahara hvor flest av befolkningen lever under fattigdomsgrensa. Sør-Asia Sørøst-Asia innehar de neste to plassene og til sammen er disse folkerike regionene det området på jorda

som har flest fattige mennesker. Slik ekstrem fattigdom vil vi ikke finne i de industrilandene som for eks Norge. (FN, 2018).

Relativ fattigdom

I velferdsstaten det er ikke lenge lett å finne svare på spørsmålet om «hvem er de fattige». For det første er det ingen i Norge som lever i absolutt fattigdom, slik FN definerer begrepet. For det andre har vi praktisk talt ingen synlig fattige. « *Den virkelige fattigdommen har i landet er usynlig, ingen kan se på med at jeg er fattig. Allikevel er jeg en av flere hundre tusen som lever i fattigdom...*» (Claussen, 2014, s26). Vi kan si med andre ord at relativ fattigdom er en oppfatninger av for eks individer, familier og grupper. Det dreier seg eksempelvis om manglende tilgang til resurser som for eks tilgang til nett og aviser. Som gjør det vanskelig for barna å få nødvendige informasjon i skolesammenheng. I tillegg handler det om følelsene av å være den ene som aldri kan bli med i klassetur, og ikke har råd til å delta i aktivitetene. Hvis du opplever at du er fattigere enn de fleste i andre i landet ditt, og ikke kan fungerer i sosial ekskluderende. Det kan hen at du lever i relativ fattigdom. (Edwards, 2008)

2.1 Måling av fattigdom

Det finnes ingen definitiv eller offisiell fattigdomsgrense i Norge som kan gi et entydig svar på hvem vi kan oppfatte som fattig eller hvem som har lav inntekt. Det er ikke mulig å sulte i hjel i Norge i våre dager. Men det er enkelt å se hvordan folk rammes av relativ fattigdom, særlig barn. Resultatene blir at disse barna lett stilles utenfor felleskapet. (Aalaei, 2017). Det er vanlig å bruke et absolutt fattigdomsbegrep når man diskuterer den globale fattigdommen. Mens man legger til grunn et relativt fattigdomsbegrep når man diskuterer den nasjonale. Et vanlig mål som brukes i Norge i dag, er å se på om familiens inntekt er under 50% (OECD-skala) eller 60% (EU-skala) av medianinntekten, og som varer i tre år. Dette kalles et relativt mål på inntektsfattigdom. (Claussen, 2014, s28)

Medianinntekts måling på har fått kritikk. Grunnen er at mange forskere mener at den ikke fanger opp andre mangler enn de som er forårsaket av manglende inntekt. Svendsen hevder at de fleste nordmenn som ligger under inntektsgrensen i Norge, sier at de har det de trenger og ikke har økonomisk-problemer. (Claussen, 2014, s32). Andre kritikk har kommet fra Fløtten «fra

Fagbevegelsen forskningsinstitutt FAFO». Som stiler spørsmål om det er riktig å beregne fattigdom ut fra bare inntektsmål. Fordi denne type mål gir sammen fattighedsrater, men store byer får flere fattige enn landsbygda og årsaken er medianinntekten er høyere der enn i spredt bygda strøk.(Claussen, 2014, s31). Spørsmålet blir da hvordan skal vi klassifisere om familien er reell fattig eller ikke?

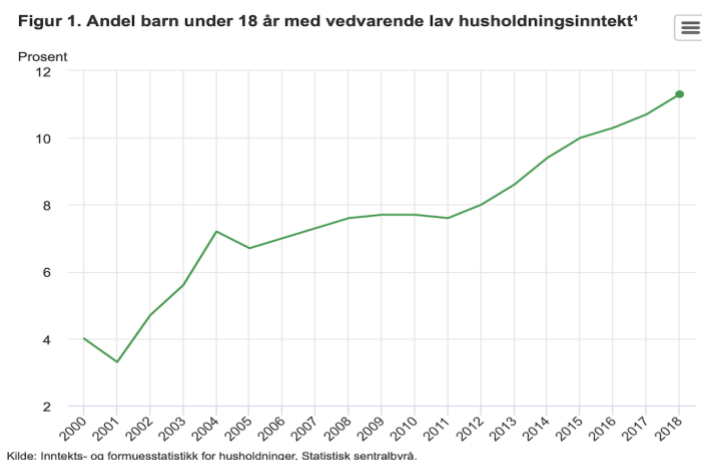
Det er litt vanskelig å klassifisere fattige og ikke fattige familier. For å unngå en slik problematikk og finn et akseptabelt mål på barnefattigdom. Subjektive skaler /måler kan være en løsning. Det bygger på informasjon om hvilken inntekt individet selv mener er nødvendig for at familien skal klare seg. Hvert medlem blir tildelt en vekt som reflekterer vurdering av hans eller hennes behov for nødvendige utgifter, sammenliknet med andre familiemedlemmene. Fløtten og Pedersen har gjennomført en subjektivundersøkelse, der det ble utvalgt 3000 voksne nordmenn. Det ble listet opp 27 levekårskomponenter og den ble kalt for fattigheds pakke. Etter undersøkelsen. Det har vist seg at hva som ble oppfattet som nødvendig, var individuelt. (Claussen, 2014, s33). Spørsmålet som reiser seg igjen her, hvordan skal barna klassifiser/ identifiseres som fattige i Norge?

2.2 Omfanget av barnefattigdom I Norge

Andelen barn som defineres som fattige, kan påvirkes av hvilken måling vi benytter. Dersom man benytter seg av måling 60% av mediangjennomsnittet over tre år. I følge SSB rapporten i 2018, det var nærmere 110 000 barn under 18 år i husholdninger med vedvarende lavinntekt. Det er vel 5000 flere enn året før. 11.3% av alle barn til hører en lavinnteksthusholdning, dvs at barna vokser med foreldre som er svak tilknyttet til arbeidsmarkedet, og er avhengige av overføring, som er utsatt for lavinntekt. (SSB, 2020)

Siden 2013- 2015 det har vært en sterkere økning i inntektsulikheten i Norge under Solbergs styring. Mellom 2013- 2015 har indeksen økt fra 0.230 til 0.263. (Øverbye 2017) Andel barn i husholdninger med lavinntekt i 2018, nærmere 111000 barn. Hvis vi ser tilbake i tid helt til 2001, var det 3.3 prosent barna i sammen situasjon. Andelen er tredoblet i løpet av 17 år og det fortsetter å øke. Bare mellom 2011 og 2018 økt andelen fra 7.6 til 11,3 prosent. Likevel fattighedsnivåene i Norge er lavere i internasjonale sammenheng .(SSB, 2020).

Figur 1

¹ Gjennomsnittlig inntekt etter skatt per forbruksenhet (EU-skala) i en treårsperiode under 60 prosent av mediangjennomsnittet i samme treårsperiode.

«Figuren hentet fra SSB.2020»

Ut i fra figur1 ser vi at andelen barn som vokser opp i vedvarende lav husholdningsinntekt har øket veldig mye i 2000-2004, deretter har økningen stabilisert seg. I 2014 ser vi igjen i figuren1 at andelen har økt kraftig opp.

Det er tre sentrale årsaker som kan begrunn dett økning. Den første årsaken er at gruppe barn med innvandrerbakgrunn som har foreldre med lav utdanning og svak yrkestilknytning har økt. (Øverbye, 2017). I 2014-2015 var det kriseåret ca. 30 000 flykninger/asylsøkere kom til Norge og 1 million kom til Europa. (SSB, 2016) Dette kan begrunne økning i barnefattigdom i 2014 og årene etter det. De to andre årsaker henger sammen, det er at barnefamilier i senere år har hatt en svakere inntektsutvikling sammenlignet med husholdninger uten barn. Siden 2000-tallet det har vært en generelle lønnsutvikling. Men siden 2001-tallet det har vært manglende justering oppover på for eks barnetrygd. Dette er har en konsekvenser for lite lønnsutvikling for barnefamilier med småbarn og enslige forsørgere med småbarn. (Øverbye, 2017) De begge årsakene kan være en begrunnelse til barnefattigdoms økning i årene fra 2000-2004. Økningen viser at Barna har gått fra å være en gruppe med mindre risiko for å oppleve fattigdom og lavinntekt enn befolkning som helhet, til å være overrepresentert i lavinntektsstatistikken

2.3 Hva karakterisere barnefattigdom i Norge?

Barnefattigdom er et begrep som brukes både i forskning, og i ulike politiske diskusjoner. I virkeligheten er det ingen barn som er fattige, men det er husholdere som er fattige. Fattigdom blant barn måles ved bruk av et inntektsmål for husholdet som barnet tilhører. (Idunn, 2004) Det aldri er barna som er fattige, men foreldrene deres. Barnets sosial status defineres dermed etter foreldrenes. Begrepet barnefattigdom høres ut veldig stigmatiserende overfor de barna det gjelder. Men allikevel brukes det fortsatt i vårt samfunnet i dag.

Fattigdom kan være et viktig årsak til at barna ikke deltar i sosiale aktiviteter, og fritidsaktiviteter. Grunnene er åpenbare, barna kan ikke delta fordi foreldrene har dårlig råd, og de kan få en verre oppvekst enn den vi ønsker dem. Å vokse opp i familier med vedvarende økonomiske problemer kan påvirke barnets helse og sosiale utvikling både på kortere og lengere sikt. Risikoen blir større for at fattigdom overføres fra de voksne til barna, og at barn selv vil slite økonomisk og sosialt som voksen. (Aalaei, 2017) Fattigdom handler ikke bare om manglende økonomi, det er også en livsstil som reduserer. Barnefattigdom er urettferdig og moralsk uholdbart. Barn er uten skyld og uten mulighet til å endre situasjonen på egen hånd. (Claussen, 2014, s57). Vi kan si at barnefattigdom bryter barns rettighet og barnekonvensjonen. Barnefattigdom handler i stor grad om sosial eksklusjon, dårlig selvtillit og mistrivsel. (Aalaei, 2017)

I det siste årene har barnefattigdom fått mye oppmerksomhet både i media og blant politikere. Inntektsulikheter har økt under Solberg fra 2013 til 2015. Grunnen kan knyttes til, de sosiale, demografiske og økonomiske endring. Som har større betydning i økende inntektsulikheter. (Øverbye, 2017). Regjeringen(H) og Erna Solberg, ser fattigdom som et sammensatt problem, og at det er skambelagt og et problem som kan føre til at barna ofte skjuler for omgivelsene sine. Derfor gir regjeringen arbeidet mot fattigdom et loft på 106 millioner kr i revidert nasjonalbudsjett. I tillegg til 64 tiltakene i strategien «barn som lever i fattigdom» Målet med de tiltakene er å hjelpe slik barn, til å delta i samfunnet og får muligheten til å utvikling seg som alle andre barn. Det andre mål regjeringen har, er å forebygge at fattigdom går i arv. (Regjeringens strategi. 2015-2017).

2,4 Hvem er mest utsatt for fattigdom?

De meste utsatte grupper for barnefattigdom er «Barn av enslige forsørgere, barn med foreldre som har svak tilknytning til arbeidslivet, ufaglærte husholdere eller har liten utdanning, barn i stønadsavhengige familier, barn som har mange søsken og barn i innvandrerfamilier». (Aalaei, 2017)

I følge NAV-rapport 2018. Andelen innvandrerforeldre med vedvarende lavinntekt var på 28.3 prosent i 2016, det er tre ganger høyere enn gjennomsnittet i befolkning. (Furuberg, Grav, lima og Ellingsen,2018, s2) Barn med ikke-vestlig minoritetsbakgrunn kan være i risiko grupper av flere årsaker. Det kan fordi de er ofte store familier med flere barn og foreldre med lav utdanning. Fattigdomsratene er høy blant minoritetsbakgrunn, kan ses for eksempel i sammenheng med at yrkesdeltakelse, og særlig kvinner er lav i disse gruppene. (Fløtten &Grødem,2014,s25)

De andre gruppene er for eksempel barn av enslige forsørgere, særlig kvinner med småbarn. I følge NAV-rapport 2018. Andelen har økt blant mottakere av økonomisk arbeidsavklaringspenger og sosialhjelp fra Nav, og enslige forsørgere. De er overrepresentert blant lavinntektsgruppene. (Furuberg, Grav, lima og Ellingsen,2018, s2). Når foreldrene deltar aktive i arbeidsmarkedet. Det er beste måten å beskytte familien og barna mot fattigdom. Barnefattigdom i dag rammer 10 prosent av alle barn i Norge. Barnefattigdom ujevnt fordelt i samfunnet og varierer ut fra familien bosted, utdanning, foreldrenes yrkestilknytning og etniske tilhørighet. (Aalaei, 2017)

2.5 Hvordan kan Nav arbeide med å redusere/ forebygge barnefattigdom?

I 2015 lansert regjeringen en strategi mot fattigdom, til sammen er det 64 tiltak. Disse tiltakene er en strategi mot barnefattigdom «Barne-, og likestilling – og inkluderingsdepartementet 2015». Målet med disse tiltakene er at regjeringen ønsker å styrke støtteapparatet rundt barnefamilier. Som igjen kan gi bedre levekår til barn som lever i vanskeligstilte familier, og i tillegg gi dem et bedre oppvekst. For å støtte opp foreldrenes omsorgsoppgaver, prioriterer regjeringen foreldrestøttende tiltak. Dvs tiltak som skal gi foreldrene en god strategi for å forstå hva barna trenger. Disse tiltakene rettet mer direkte mot foreldrene. (Regjeringens strategi. 2015-2017, s21)

HOLF-Prosjektet er et eksempel på et tiltak mot å redusere barnefattigdom. Det er totalt 29 Nav-kontorer som er delt i eksperimentet, og det varer i tre år fra 2016 til 2019. Målet med prosjekt 1) er å bistå familiene innenfor arbeid, bolig, og barnas sosial situasjon. 2) bistå alle familiemedlemmene. 3) Koordinere tjenestene i kommunen til familienes beste. Prosjektets mål har vært tosidig. De overordnede og langsiktige. Målsetningen var å forhindre sosialarv, ved å forebygge at barn i lavinntektsfamilier arver fattigdommen, pga. manglende utdanning, arbeidsmuligheter og manglende sosial integrering. Den kortsiktige målsettingen var å utvikle og prøve en oppfølgingsmodell som kunne få bedre resultat for familiene i målgruppe. (Nav, 2019)

Barnetrygden er en statlig overføring, og en universell stønadsordning som går uavklart til alle barnefamilier. Som har omsorg for barn under 18 år i Norge. Alle barnefamilier, uavhengige av inntekt, skal få utbetalt barnetrygd. Det er en omfordeling til alle familier, både lavinntekts barnefamilier og ikke «lavinntekts barnefamilier». Begge barnefamilier får samme beløp. I over lang tid, det har vært flere debatt og diskusjoner. Om at staten bør kanskje øke barnetrygden for å bekjempe barnefattigdom. Fordi denne økningen er relativt viktig for lavinntektsfamilier enn høyinntektsgrupper. Barnetrygden er ikke justert oppover siden 2001-tallet. (Øverbye, 2017) Men i 1. mars 2019 har regjeringen økte det fra 970 til ca.1.054:-kr , utbetaling per barn (Nav, 2013).

Et annet tiltak er regjeringens strategi mot barnefattigdom «Barne-, og likestilling – og inkluderingsdepartementet 2015» Handler om å sikre at alle barn i familier med lav inntekt, går i barnehage og sikre at barna deltar i fritidsaktiviteter. (regjeringens strategi, 2015-2017. s35-50)

Bakkebyråkratisk trekk, er en hierarkisk oppbygning. Der hvor det hierarkier har et klart ansvar og kompetanseområdet. Videre finnes det faste regler og prosedyre som styrer hvordan arbeidet skal utføres. I et Bakkebyråkratisk system, møter brukere og sosial arbeider ansikt til ansikt. Der sosialarbeiderne befinner seg i en posisjon, hvor de skal formilde mellom systemet og brukerne. Bakkebyråkratene møter brukere, derfor får de også innblikk i deres liv. Det gjelder både de positivt og negative reaksjoner fra brukere, og andre intensive arbeide som kan være belastende for sosialarbeiderne. (Kleppe, 2015. s143-144).

Bakkebyråkratene har et ansvar overfor sine brukere etter yrkesprinsipper. Sosialarbeiderne er forpliktet av yrkesetikken, som også setter grenser og stiller krav til hvordan det sosiale arbeidet skal utøves. Sosialarbeideren kan komme i konfliktsituasjoner, der sosialarbeideren setter lojaliteten til klienten høyt og fremmer brukerrettigheter, brukermedvirkning og selvbestemmelse. (Kleppe, 2015. s143-144).

FNs konvensjon om barnets rettigheter ble vedtatt i 1989 og ble ratifisert av Norge i 1991. Barnekonvensjonen er menneskerettighetskonvensjonen som gir barn en spesiell juridiske status og som viser til barnas konkrete rettigheter. I 2003 ble barnekonvensjonen en del av norsk lov. (FN, 2019) I denne sammenheng er noen artikler i barnekonvensjonen som er svært viktig. «FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20.november 1989.» - BK. Artikkel 12 viser til barna har retten til å uttrykke om alle forhold som gjelder dem. Artikkel 27 viser til barnets rett til en levestandard som er tilstrekkelig for barnets fysiske, psykiske og sosial utvikling. Artikkel 31 viser til barnets rett til hvile, fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder. (FNs konvensjon, 1998)

I arbeidet med sårbare familier i Nav. Jobber sosialarbeideren ut fra sosialtjenesteloven. Lov om sosial tjenester i arbeide- og velferdsforvaltningen. I lov 2009-12-18 nr 131. (sosialtjenesteloven-sotjl). I §1 andre ledd står det som følge. *Loven skal bidra til at utsatt og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbudet og loven skal bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer.* (Lovdata, 2009)

3. Fattigdoms konsekvenser

I denne kapital kommer jeg til å diskutere og analysere Konsekvensen av barnefattigdom og hvordan preger fattigdommen hverdagslivet til barna.

Konsekvensen av å vokse opp i en familie med lavinntekt, kan være tyngre å bære for barn i familier som har lite inntekt og de kan få en verre oppvekt enn det ønskes. Langvarig fattigdom er et mer alvorlig problem enn kortvarig fattigdom. Dersom inntekten er lav bare i en kort periode, vil mange ha mulighet til å bruke oppsparte ressurser slik at fattigdommen ikke får store konsekvenser og forelderen klarer å skjerme barna. Dermed langvarige fattigdommen er den

meste alvorlig, men hvor lenge må en familie leve i fattigdom. For at de skal defineres under alvorlig og langvarigfattigdom? (Brodtkorb & Rugkåsa, 2009, s186)

Det finnes flere måter å måle fattigdom på, for eks relative fattigdomsmåling. Forskere har kritisert lavinntektsgrensene på 50% og 60%. Grunntanken bak kritikken er at mennesker kan lide av andre mangel enn de som er forårsaket av mangelde. Man kan ha nok inntekt fra sin egen mening, og samtidig mangler andre ting. Som for eksempel utdanning, venner, familie eller dårlighet. Subjektiv fattigdom kunne ha vært et godt alternativ i å måle fattigdom på. Ved rett og slett å spørre om folk opplever seg selv som fattige. Begrunnelsen er at den fattige selv er den beste til å vurdere sin egen situasjon. (Brodtkorb & Rugkåsa, 2009, s175). Men i denne oppgaven, *definerer vi barnefattigdom ut fra relative og medianinntekt. Fordi inntektsfattig samlet sett har langt større risiko for å mangle mange levekårs-goder enn de som ikke er inntektsfattige.* (Brodtkorb & Rugkåsa, 2009, s187)

I følge Nav rapporten 2018. Står det at barna i lavinntektsfamilier opplever først og fremst at de ikke har det samme sosiale godene som andre barn. Forelderen får ikke råd til å sende barna, i fritidsaktiviteter, skoleaktiviteter eller ferie. Dette kan føre til at de ikke klarer å delta i samme arenaer som andre barn. Slike begrensninger kan svekke mulighetene for utvikling av språkforståelse og sosiale ferdigheter. Noe som er viktig for å kunne delta i utdanning og arbeid når de bli eldre. (Furuberg, Grav, Lima og Ellingsen, 2018, s35). lavinntekt foreldrene kan velge å ikke sende barna deres i samfunnsdeltakelse, for eksempel bursdagsfeiringer. Fordi de frykter for å avsløre sin fattigdom, foreldrene kan oppleve at ikke har råd til å gi like dyre gaver som andre barn. Skamfølelse kan føre til at de velge å trekke seg tilbake fra samfunnsdeltakelse, noe som kan føre til isolasjon. (Brodtkorb & Rugkåsa, 2009, s308). Å være fattig handler ikke bare om å mangle materielle goder til overlevelse, men også muligheten til å delta i det sosiale felleskapet. (Aalaei, 2017)

En studie som ble gjennomført av Hanne Kjellås. Hun brukte å intervju foreldrene for å hente informasjon. De familiene oppholder seg i Oslo og har ulike årsaker til å ha dårlig økonomi. Foreldrene forteller at det er mange ting barna ikke få og delta på som følge av familiens dårlige økonomi. Foreldrene forteller at de ofte må svare nei, når barna ber om noe, også ting foreldrene

synes er viktig for barn og er enig i at barna trenger det. Mange av de foreldrene gruer seg til når barna vokser opp, og blir eldre. Fordi barna vokser opp og får behov på flere ting som har dyre kostnader. Selv om det er vanskelig med økonomien og foreldrene ofte sier nei til barna. (Kjellås, 2004, 72). I NOVA prosjekter viser det at foreldre fra lavinntektsutvalgt i stor grad prioriterer barna slik at den materielle levestandarden ikke skjeller seg ytre fra befolkningen for øvrig. (Ugreninov. 2010, s90) Alle informantene sier at de prøver å skjerme barna fra den økonomisk vanskelig situasjoner, og at det er barna og barns behov som prioriteres i alle familiene. Og de prøver deres beste for at barna skal delta i sosialaktiviteter. Fordi foreldrene mener at det er viktig for barnas utvikling.

En pilotstudie i 2010 som arbeider med bekjempelse av barnefattigdom i Drammen kommune. Viser at flere familier har svært dårlig materielle levekår. Barna sover på dårlige madrasser, de har verken senger eller sofa. Hvitevarer er delvis gamle eller ubrukelige og det er dårlig med undertøy for barna og det er lite klær. (Gustavsen. 2011, s27) Denne studie viser til at det finnes barn som lever under forhold som bryter med rettigheter etter kravene i barnekonvensjonen artikkel 27. Alle barn har rett til god nok levestandard». Det betyr at foreldrene skal sørge mat, drikke og klær til barna. Hvis foreldrene ikke klarer å gi en god levestandard, kan de få støttetiltak. (FNs konvensjon, 1998)

3.1 Boligsituasjon

Bolig er en viktig sosial og materiell ramme for menneskers liv og ikke minst for barnas oppvekst. I en undersøkelse om barnevernet og minoriteter i Norge, England og USA. Sosialarbeideren spurte foreldrene om hva er deres største utfordringer ved å oppdra barna. En av de svarene var helse og bolig. (Brodtkorb & Rugkåsa, 2015, s308). En trygg og bosituasjoner avgjørende for den enkeltes levekår og en forutsetning for å leve selvstendig. En dårlig bosituasjon kan særlig være alvorlig for barn. Dårlig boforhold kan gi dårlig helse og vanskeliggjøre sosialt samvær med venner og kan påvirke oppfølging av skolearbeid. (Furuberg, Grav, lima og Ellingsen,2018, s35).

I følge til sosialtjeneste lov §3-4. Alle individer har rett til en bolig, når personen ikke klarer å skaffe en bolig. Det offentlige plikter til å hjelpe. (Lovdata, 2009) Kommunale boliger er en

tilbud som offentlig kan utleie for de alle svakeste stilte på boligmarked i Norge. (Skevik & Stefansen, 2006)

Lavinntekt familier, vurdert som vanskeligstilte på boligmarked i 2016, i følge SSB i Nav rapporten disse utgjør mellom 177 000 og 282 400. Vi kan si at en av fire med lavinntekt er vanskeligstilt på boligmarked. I Nav rapporten pekes det også på at det særlig er innvandrere, og enslige forsørgere. I de siste årene fra 2016 til 2017, har antallet boliger som kommune disponerer økt. (Furuberg, Grav, lima og Ellingsen,2018, s3). I følge til prosjektet, som ble gjennomført av Sandbæk i 2004. Det viste seg at ca. 32% av lavinntekt barnefamilier leide den boligen de bodde i og halvparten av leietakerne leide en kommunale leiebolig. . (Nordvik, 2010, s97) Mange av de kommunale boliger er trangboddhet og er lave standard, og de fleste barnefamilier som bor i slike boliger blir værende i flere år. Boligene fungere derfor ikke som midlertidige tiltak i en krisesituasjon (Skevik & Stefansen, 2006)

I det norske kulturen, hvor nettopp det å ha sitt eget rom er svært utbredt og det kan oppleves som at det er et viktig godet. Det er et konsekvens av det å bo trang for barna, vil ofte være at barna ikke har sitt eget rom. (skevik & Stefansen, 2006). Det å ha sitt eget rom gir mulighet til privatliv, skjermet fra innsyn fra foreldre og søsken. I følge prosekten som Sandbæk & Pedersen, har gjennomført. Viser det at for en jente med ikke-vestlig bakgrunn, som bor Oslo og har fem søsken, sannsynlighet ligger på 15,4%, for å ha et rom for seg selv. De resultatene er fra 2009 (Nordvik. 2010, s113). Mange av ikke-vestlige familier, har flere barn som gjør at det blir trangt for familien. Søsken deler rom med andre og på grunn av lavinntekten klarer de ikke å eie et større hus. En somalisk mor forteller i prosjekt til Hanne Kjellås., *Da jeg bodde sammen med faren til barna før han flyttet. Det var så trangt og mye bråk- det ble mye kjefting.* (Kjellås, 2004, 71).

En konsekvens av det å bo i en trangt og i dårlig materiell standard kommunalbolig for barn. Det kan være vanskelig for barna å invitere sine venner hjem, fordi de synes at det er flaut å inviterer mennesker hjem til seg og at det er ikke nok plass til å ha venner på besøk. Plass og standard setter grenser for hva som er mulig innenfor hjemmets fire vegger. (skevik & Stefansen, 2006).

Det er andre problemer som fattige barnefamilier har tilknyttet til bolig og det er boligproblemer. I følge prosjektet barn og unges levekår i lavinntektsfamilier, var det 21% av husholdene med ikke-vestlig bakgrunn som hadde slike problemer, mens 12% av husholdene med norske bakgrunn hadde to eller flere boligproblemer. Blant de som leier en kommunale bolig og er i lavinntektsutvalget i 2009 har 32 % økt antall boligproblemer. Husholdere med ikke-vestlig innvandringsbakgrunn har større omfang av boligproblem. (Nordvik. 2010, s119-120) Kan grunnen være fordi flest av kommunalbolig-leiere er ikke-vestlig innvandrere? Det å bo i en dårlig bolig kan prege barna. Det å bo trangt, med dårligere materiale og støy skaper frustrasjon og setter grenser for hva som er mulig innenfor hjemme. Mens fukt og kulde kan føre til barna bli syke. Kommunale bolig skal i utgangspunkt være en midlertidig hjelpetiltak. Hyppige flyttinger og en ustabil bosituasjon vil være en belastning for hele familier, ikke minst for barn. Hyppig flyttinger kan være en konsekvens, for barna, fordi de kanskje må bytte skole flere ganger. (skevik & Stefansen, 2006).

3.2 Helse

Barns helse er viktig, for å se families sosialstus. Jo høyere inntekt og utdanning foreldrene har, jo bedre barns helse blir. Funnene i undersøkelsen som Grøholt og Nordhagen (2002) har gjennomført. Viser at barn som lever i laveste sosialklasse, er sårbare i samfunnet og de er i risiko for å få både psykiske og fysiske helse utfordringer. I undersøkelsen om helse, levekår og livskvalitet hos barn i Norden. Resultatene viser at det er en sammenheng mellom foreldens sosial status og barnesykdom. Det ble utvalgt ca. 3000 barn i aldersgruppen 2-17 år, 14.% av barna hadde en av de kroniske sykdommer 2.4% astma, 3.4% allergi og 3.4% eksem. Det utgjorde halvparten av alle kronisk syke barn. Ut fra dette kan vi si at det er høye andel av barn med kroniske sykdom i lavinntekt familier. (Grøholt og Nordhagen. 2002). .

I følge til Elstad undersøkelse om barn og ungdom i lavinntekt familier. De opplever sin egen allmenne helsetilstanden som dårligere enn barn og ungdommer flest. Det har også blitt rapportert at flere barn i lavinntektsfamilier plager og har symptomer på hodepine og vansker med å sove. Når det gjelder barn med «ikke-vestlige» lavinntekt familier viser undersøkelsen at det er relativt lite rapportering på diagnoser og helseplager. (Elstad, 2010, s203-206) *Er det kanskje fordi det er mangel på integrasjon i de norske helse kulturen, altså en tilbakeholdenhet med å diagnostisere plager og lidelser?* Eller kanskje fordi de ikke-vestlige som har valgt å delta

har relativt god helse, og de som plager med helsen har valgt å ikke å delta i undersøkelsen. (Elstad, 2010, s203-206)

Funne fra Grøholt og Nordhagen (2002) undersøkelsen viser at barna i familier med svak økonomi over lengre tid, har dårligere helsetilstand og derfor har mer behov for helsehjelp og sykehusinnleggelse. I tillegg til uheldig bruk av rusmidler som røyk og alkohol. (Grøholt og Nordhagen 2002). De norske ungdommene i lavinntektsfamilier var lit oftere dagligrøykere, og alkoholbruken var lav blant de ikke-vestlige ungdommer. (Elstad, 2010, s203-206). Det er flere faktorer som kan påvirke negativ på barns helse,. Forelderens stress og bekymringer rundt økonomien, pluss forelderens lavutdanning og arbeidsledighet. Disse kan være en potensielle stressfaktorer, som kan påvirke barnets hverdag. (Elstad, 2010, s203-206) og (Grøholt og Nordhagen (2002)

4.0 Hvordan arbeider Nav med å reduserer barnefattigdom.

Etter at jeg har drøftet og analysert konsekvensen av barnefattigdom og hvordan barna opplever det. I dette kapittelet vil jeg drøfte hvordan Nav-kontoret kan arbeide med å reduserer og forebygge barnefattigdom?.

4.1 Barnas perspektiv i Nav.

I følge til regjeringens strategi, et Nav kontor har et viktig oppgave i oppfølging av lavinntektsbarnefamilier. Det er tiltak 3 i strategi mot å redusere barnefattigdom. Formålet er å bedre familiens velferd og hindre at fattigdom går i arv. (Regjeringens strategi. 2015-2017, s3) I hovedsak vil sosialarbeideren i et Nav-kontor ha kontakt med foreldrene og ikke barna. Dermed får barna i mindre grad til å påvirke sin egen situasjon. I lov om sosiale tjeneste i Nav §1-1 står det at det skal tas hensyn til barn og unge, når foreldrene er tjenestemottakere. Loven skal sikre at utsatte barn, deres familie får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. (Lovdata, 2009) I praksisen i dag ser vi at den meste prioritet gruppen i Nav er voksne, 18 år er aldersgrensen for å få støtte fra Nav, og barnas situasjon bli sjelden kartlagt.(Ira, Grete, Marianne, 2019, s104) *En saksbehandler i nav forteller at de forholder seg som regel til foreldrene. Når de skal kartlegge familiens behov. Fordi det er et økonomisk spørsmål og barna nødvendigvis ikke trenger å forholde seg til familiens dårlige økonomi. Vi snakker veldig lite med barna direkte, men vi spør mye om barna.* (Herikstad, 2016s.63)

Det å vokse opp i familier med svært lavinntekt kan gi belastninger som barn ikke bør oppleve. For eksempel begrenset mulighet til å delta i aktiviteter, og leve under et dårlig materiell levestandard. Mulig opplevelse av utenforskap og mobbing, risiko for at fattigdom og stønadsmottak går i arv fra foreldrene til barna. Alle de problemene kan påvirke barna i senere liv. (Fløtten & Grødem, 2014, s7) Men vi kunne ha forebygget disse problemene tidligere. Hvis sosialarbeider i Nav hadde hatt kunnskap om hvordan barna har det. Regjeringen har imidlertid i liten grad konkretisert hvordan barna skal følges opp i Nav, og det meste konkrete som er angitt er at barna skal følges opp med hensyn til deltakelse på sosiale arenaer som barnehage, skolefritidsordning og andre fritidsaktiviteter..(Ira, Grete, Marianne, 2019, s105) *Informanten fra Nav forteller at hun forholder seg til foreldrene, barn har ikke noe her å gjøre og at det er foreldrene skal være så ansvarsfulle at de vet hva som foregår med barna sine. Vi kartlegger familien uansett, og man skjønner ut fra foreldrene hva barna gjør og hvordan det har det. Og hvis man tror at barna ikke har det bra, så er ikke det våre jobb heller. Da er det barnevernet sitt jobb.* (Herikstad, 2016, s.63)

For å påvirke barnefattigdom, er det nok med å sende barna i fritidsaktivitet en gang i året, eller fikse opp boligproblemer som familien plager med ? Lavinntektsbarnefamilier trenger en helhetlige tiltak som retter oppmerksomheten på flere områder samtidig som barnets helse, bolig, og utdanning. Hjemmebesøk er en alternativ å møte hele familien og barna på deres hjemmebane. Gjennom en slik besøk får saksbehandleren kartlegge mer av barna i en hjemmesituasjon. «Se om barna bor trangt, mangler møbler, og om barna har nok klær» I følge til barnekonvensjonen artikkel 12. Barnet skal gis mulighet til uttale seg og skal bli hørt. (FNs konvensjon, 1998) Hjemmebesøk beskrives som en fordel å se å snakke med barna, det gir mer informasjon og et bedre helhetsbilde.

Det finnes to årsaker til at saksbehandlere i Nav prøver å ikke snakke direkte med barna om familiens økonomien. *Det første årsaken er for å prøve å skjerme barna fra Nav, for å unngå sosial arv.* (Herikstad, 2016, s.65) Det er mye som tyder på at fattigdom går i arv. Det vil si at barn av fattige foreldre har større risiko for selv å havne i fattigdom enn barn av ikke-fattige foreldre. Derfor er det en fare for at barna kan bli lært opp til å motta ytelser fra det offentlige.

Resultatene viser at Foreldrene som var sosialhjelpsmottakere i 1986, var 19% av barna deres fattige i 2008. (Claussen,2014, s60). Det andre årsake er at de ønsker å beskytte barna for økonomiske eller andre bekymringer. Derfor de vegrer seg for å snakke om disse problemene når barn er tilstedt. (Ira, Grete, Marianne, 2019, s105)

Aamodt er sosionom, og jobber i BUP. Hun sier at i møtene med familier, snakker de lite om familiens økonomien. *Jeg har følt det krevende å bring spørsmål om familiens økonomi i foreldresamtaler på BUP. Spørsmålene kan kjentes ufølsomme for andres selvspekt og integritet og det føles som skamfullt.* (Aamodt, 2017) Hvorfor er det relevant for sosialarbeideren å snakke om økonomiske problemer med familien? I samtalen med foreldrene det kan være lett å glemme og ikke se den økonomiske konteksten familien lever i. For at vi skal løse problemet eller gjør noe med den. Det først vi må gjør er å snakke om problemet sammen. Derfor det er viktig å øke kunnskapen om barnefattigdom i sosial- og barnevernstjenesten. Det er viktig at barna som er utsatt for fattigdom fanges opp og får hjelp.

4.2 HOLF-Prosjektet

Et konkret tiltak for å redusere barnefattigdom er HOLF-Prosjektet. Tiltaket er helhetlig oppfølging. Dvs at den følger opp hele familien og den skal bidra til å forbedre relasjonen mellom familien og NAV. En deltaker forteller at det tiltaket er mer omfattende nå enn den har vært tidligere og at tiltaket baserer seg på helheten i familien, og ikke bare den som har søkt. Prinsippet med prosjektet er å motvirke årsakene til fattigdom, og utbetale sosialhjelp til lavinntektsfamilier i flere år er ikke nok for å redusere barnefattigdom i Norge. I tillegg familiekoordinatorer skal bidra til at barnas situasjon blir kartlegg og fulgt opp. Men arbeidet med barna ser gjennom foreldrene. Familiekoordinator forteller *at vi jobber via foreldrene, men vi fokusere på barna og det gjør lettere også klare å fange opp der det er noen utfordringer rundt barna. Ved å ha den forståelsen for at barnas situasjon preger forelderens situasjon. Klarer vi kanskje ofte å løse foreldene situasjon. Vi har tett kontakt mot skoler, helsestasjoner, barnevern og vi sikrer at foreldrene forstår beskjeder fra skolen.* ((Ira, Grete, Marianne, 2019, s106)

Selv om Nav ikke tar direkte samtaler og arbeid med barna. Den systematiske kartlegging av barnas situasjon. Kan bidra til at både foreldrene, sosialt arbeidere i Nav blir mer

oppmerksomme på barnets behov, og til at de i større grad tar hensyn til dette. Vi kan si at Nav er et skritt frem på veien til tydelig barns perspektiv men at det er ikke et helhetlig perspektiv. (Ira, Grete, Marianne, 2019, s115) Som sosialarbeideren skal vi ha et helhetssyn på mennesker. Dvs oversikt over alle forhold som virker inn på situasjon. Helhetssyn vil hjelpe oss til å identifisere barrierer, muligheter som finnes (Berg, Ellingsen, Levin og Kleppe. 2015. s26). Kan vi si at Nav-ansatte ikke har et helhetssyn på barnefattigdom, fordi de snakker ikke med barna?

4.3 Barnetrygden

Barnetrygden er en statlig overføring, en universell stønadsordning som går uavklart til alle barnefamilier, som har omsorg for barn under 18 år i Norge.

«Selv om barnetrygden gis til alle barnefamilier, har den totalt sett sterkere omfordelende virkning. Overføring via barnetrygden bidra dessuten til å redusere antallet personer som lever under EUs lavinntektsgrense». Barnetrygden brukes for fattigdomsbekjempelse, før 2019 var barnetrygd satsen på ca. 970, men det er blitt forslått av høyere partier å øke satsen. Som en konkret tiltak for å redusere barnefattigdom. (Stortinget. 2017-2018)

Barnetrygden i Nav i dag regnes som inntekt før det kan søkes om sosialhjelp. I praksisen kan vi si at lavinntektsfamilier som mottar ytelse fra NAV, får mindre barnetrygg enn andre barnefamilier. Sv er en av partier som jobber får at barnetrygden skal holdes utenfor beregning av sosialhjelp. Høyre partier diskutere forslaget om behovsprøving av barnetrygden opp. De mener at det er urimelig at husholdning med «høye inntekter» får utbetalt barnetrygd fra staten. I tillegg mener at er mer målrettet å tilby barnetrygden som bistand til å øke inntekten til lavinntekts-barnefamilier. (SV, ukjent dato). Det er flere argumenter mot en slik behovsprøving. For det første. Fordi det bryter prinsippet om at velferdsordningene i hovedsak skal være universell. De mener at denne tiltaket bør være universell for alle som oppholder seg i Norge, likedan som gratis skole for alle, og egenandel for helsetjenester. (Stortinget. 2017-2018) Venstrepartier, som for eksempel AP støtter det universelle velferdstilbudet for barn og unge og de mener at slike tiltak bidra til å bygge sterkere felleskap på tvers av skillelinjer i samfunnet. (Ap, ukjent dato)

Tallene fra SSB viser at mellom 1996 og 2004 ble det flere barn i familier med lav inntekt. Grunnen er at det offentlige utgifter til barnetrygd og forsørgerfradrag ble redusert i perioden,

fra 1996 til 2004. I 2004 andelen barn i lavinntektsgruppen var 7.7%. Hvis barnetrygd ikke hadde blitt redusert og hadde beholdt samme nivået før 1996. Ville andelen har blitt redusert til 6.2%. Det er nesten 13000 færre barn med lavinntekt. (ssb,2007)

Hvis barnetrygden øker og den endres fra en universelle tiltak til behovsprøving (tiltak for lavinntekts-barnefamilier). Spørsmålet blir da. Hvor mange nordmenn er villige til å betale skatt til dette formålet? Kan økning av barnetrygden svekke viljen til å komme seg ut i arbeid? Disse spørsmålene stilles ofte i debatten, som handler om økning av barnetrygden for å redusere barnefattigdom.

4.4 Yrkesetiske prinsipper

I Aamodt artikkel, barn og familien synes at det er skammelig å ha dårlig råd og det kan føles slik at det er bare vi eneste familier som har dårlig råd. Dette kan skape isolasjon, ensomhet og en følelse av utenforskap med manglende opplevelse av solidaritet og felleskap. (Aamodt, 2017) Mangel på penger innebærer risiko for marginalisering og eksklusjon. Skam følelse henger sammen med fattigdom, sosialklienter forteller at når de oppsøker hjelp fra Nav. Føler de seg stigmatisert og sett ned på. Det føles ut som å være et saksnummer, uten å ha noen planer eller ønsker. Dette kan påvirke samarbeidet og klienten kan føle på mer skam. Som igjen kan gjøre det vanskelig for brukere å møte opp i sosialkontoret eller åpne brev derfra. (Claussen,2014, s70-76). I Aamodts artikkel skriver hun at fattige familier så på sosialarbeideren som lojalitet til regelverket, og prosedyre. Brukere følte at sosialarbeideren var ikke opptatte av å hjelpe dem, men av å kontrollere oss. (Aamodt, 2017) I tillegg så er det mange av lavinntektsfamilier som værer lenge i systemet. Som igjen gjør at de blir lei av saksbehandling ventetid og levering av dokumenter. Det er en konsekvens av å stå lenge i en bakkebyråkrati system, Ytelsene er begrenset, knappet budsjetter og trange rammer. (Berg, 2015, s76-78) Dersom brukere føler på skam og lever med knapt økonomi også i tillegg mangler tillit til sosialarbeideren og systemet. Dette vil påvirke brukernes utvikling til å komme seg ut fra fattigdom og videre til arbeidslivet. Derfor er det viktig at sosialarbeidere skal fremme yrkesetiske prinsipper som «likeverd, respekt, tillit» I møte med brukere. for eks i Nav og andre etater. (Eide og Oltedal. 2015, s93)

Sosialarbeider i et Nav- kontor vil møte lojalitet konflikt. Man har lojalitetsbånd og forpliktelse til de organisasjonen man ansatt i. Samtidig har man som sosialarbeider også en forpliktelse vis-a-vis fag og brukere. (Berg, 2015, s77). I konfliktsituasjoner forventes at lojaliteten til

sosialarbeideren først og fremst til brukerens. Sosialarbeideren skal best mulig ivareta brukeren, og fremmer brukerrettigheter, brukermedvirkning og selvbestemmelse. (Kleppe, 2015, s144)

4.5 Barnets rett til å delta. Gratis skole og fritidsaktivitet

Barn har begrenset muligheter til å styre over sitt eget liv enn voksne, og barna har lite valgmuligheter. En sentral sikring derfor blir det at alle barn får like muligheter fra barndommen. Samfunnet bør styrke barnets individuelle rettigheter. Der voksne anerkjenner barn som individer med spesielle interesser og behov. Hvor barn er sosiale aktører i egen rett. Det innebærer at barn skal kunne være i stand til å uttrykke seg og fremme sine interesser. Samfunnet kan sikre barnets individuelle rettigheter ved å sikre utdanning, helsetjeneste for alle barn og tillegg til å sikre tilgang til ulike fritidsaktivitet. Slik gir samfunnet barna makt, ved å gi dem verdighet, respekt i en kultur og på denne måten kan man unngå at barn føler seg utelukket fra fellesskapet og stigmatisert. (Hennum, 2015)

Spørsmålet bli da om hvilken tiltak som kan gjøres direkte for barna? Gratis skole, barnehage og helsetjeneste er et eksempel på et tiltak som treffer barna direkte. Norge var blant de første til å ratifisere FNs konvensjon om barnets rettigheter i 1991, velferdsstaten gir et universell tilgang til helsetjeneste og utdanning. Helsevesenet er gratis for barn under syv og skole er gratis for barn inntil atten. (Hennum, 2015) Gjennom en slik universell tiltak, får alle barn likerett til å delta på skolen også får en gratis helsehjelp. Dette tilbudet styrker utdanningsmuligheter, for alle barn og særlig fattige og sårbare barn .Samtidig dette kan hjelpe med at barna ikke føle seg diskriminert eller mindre verd.. Fordi de får likemulighet likedan som alle andre barn og at det er ikke noe foreldrene må søke hjelp fra det offentlige etater. Om bidra til å dekke utgiften.

Tilgang til barnehagen er en utfordring som mange fattige familier treffer. I 2007 var det 16 prosent av alle norske barn i alderen 1-5 år som ikke benyttet barnehage. Barn av foreldre med lav utdanning og barn med fremmedspråklig bakgrunn, benytter barnehage sjelden. Det er mange barn som ikke går i barnehage av økonomisk hensyn. Dette kan påvirke negativ på barnas utdanningsnivå og arbeidsmarkedstilknytning i voksen alder. Gratis og et universelle barnehage tilbud, som retter mot alle typer barn og ikke bare svake grupper. Vil gi en positiv effekt på barns utvikling. (Havnes, Mogstad. 2009). Ut fra de yrkesprinsipper sosial arbeide kan rette seg mot problemer som oppstår mellom individet og samfunnet og å bidra til å skape endringer. (Eide og

Oltedal, 2015, s93) Derfor blir det et viktig mål for sosialarbeidere i Nav og barnevern, å arbeide for å påvirke, endre denne til et universelt tiltak og dette er for barns beste.

Det andre tiltaket som kan rettes seg direkte mot barna er fritidsaktiviteter. Lav inntektsfamilier kan se bort fra å sende barna i fritidsaktiviteter av økonomisk hensyn. I følge barnekonvensjon BK art 31 nr 1, Barna skal kunne ha rett til å delta i fritidsaktiviteter, retten til hvile, fritid og lek og fri deltakelse i kulturliv og kunstnerisk virksomhet. (lovdata, 1998) Familier som ikke har råd og ikke kan melde barna deres i fritidsaktiviteter har rett til søk støtte fra Nav. Barn og unge skal sikres en trygg oppvekst, at de kan delta i alminnelige skole- og fritidsaktiviteter, uavhengig av om foreldrene har en vanskelig økonomi. Rundskriv hovednr 35 sosialtjenesteloven. Barnes fritidsaktiviteter, skal være passende aktivitet i forhold til barns alder, modenhet og personlige utviklings nivå. Barna skal ikke pålegges å delta i aktiviteter, men at barna kan fritt velge. (Aalaei, 2017) og (lovdata, 2009)

5.0 Avslutning

Denne oppgaven handler om barnefattigdom i Norge. Barnefattigdom er både en internasjonal og nasjonal problem. Barnefattigdom siden 2000-årene har økt kraftig opp i Norge. Dette kan bety at ca. 110 000 barn som har blitt fratatt av muligheten til å leve et verdig fullt liv, og leve det livet de ønsker seg. Fattigdom først og fremst handler om å mangle det vanlig barn har for å delta i fellesskapet. Forskning viser at det er en sammenheng mellom fattigdom og lav/manglende deltagelse, og problemer med bolig. I tillegg viser forskning videre at barn fra lavinntektsfamilier har dårligere helse enn barn flest.

Å ha et helhetlig syn på både barna og husholdere som mottar støtte fra Nav. Kan hjelpe i arbeidet mot å redusere barnefattigdom. Å fokusere på barnets rett til å uttale seg og fortelle om hvordan det oppleves å leve i en familie med lavinntekt. På denne måten kan sosialarbeideren best mulig ivareta brukeren, og fremmer brukerrettigheter, brukermedvirkning og selvbestemmelse. For at samfunnet skal være rettferdig, må alle mennesker ha like mulighet til å delta og å ha like mulighet til å utvikle seg. Derfor er det viktig at samfunnet skal sikre barnets individuelle rettigheter ved å sikre «utdanning, helsetjeneste og tillegg til ulike fritidsaktiviteter» for alle barn.

Det er viktig for sosialarbeideren å arbeide politisk. Fordi sosialarbeidere, skal kunne rette seg mot problemer som oppstår mellom individet og samfunnet og å bidra til å skape endringer. Derfor blir det viktig å arbeide politisk. For at barn i lavinntektsfamilier, skal få mulighet til å utvikle seg. Likedan som alle andre barn gjennom universelle tjenester. Dette er for barns beste og for å unngå marginalisering og eksklusjon

5.1 Kilder

Aalaei, Y (2017). Den gode barndom-også for barn i fattige familier? Om barnefattigdom i Norge og retten til deltakelse i fritidsaktiviteter. Tidsskrifter for familierett, arverett og barnevernrettslige. Tilgjengelig fra:

https://www.idunn.no/tidsskrift_for_familierett_arverett_og_barnevernrettslige_sp/2017/03/den_gode_barndom_ogsaa_for_barn_i_fattige_familier. (Hentet den 01.05.2020)

Aamodt L, G (2017) Fattigdom er skammens tyranni. Tilgjengelig fra:

<https://fontene.no/fagartikler/fattigdom-er-skammens-tyranni-6.47.453060.d1fdd7f8bb>. (Hentet den 20.04.2020)

AP (ukjentdato) Barnetrygd. Tilgjengelig fra

<https://www.arbeiderpartiet.no/politikken/barnetrygd/> Hentet den 20.04.2020)

Brodtkorb, E & Rugkåsa, M (2009) Mellom mennesker og samfunn- Sosiologi og sosialantropologi for helse og sosiale-profesjonene. 2.Utgave,7. Opplag 2017. Oslo: Gyldendal Norsk Forslag AS.

Berg, B., Ellingsen, I.T., Levin, I., Og Kleppe, L, C., (2015). Hva er sosialt arbeid. I. Berg, B., Ellingsen, I.T., Levin, I., og Kleppe, L.C. (red), (2015) Sosialt arbeid - en grunnbok. 2. opplag 2016. Oslo: Universitetsforlaget

Berg, B (2015). Velferdsstatens sikkerhetsnett. I. Berg, B., Ellingsen, I.T., Levin, I., og Kleppe, L.C. (red), (2015) Sosialt arbeid - en grunnbok. 2. opplag 2016. Oslo: Universitetsforlaget

Claussen, B (2014) Fattigdom i Norge. 1. utgave, 2. opplag 2014. Oslo: Cappelen Damm AS.

Dalland, Olav. (2012) Metode og oppgaveskriving. 5.utgave. Oslo. Gyldendal Norsk Forslag AS

Edwards, V, A, I (2008) Relativ fattigdom, akademisering, sunn fornuft og nødvendig empati. Tidsskrifter for psykisk helsearbeid. Tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/tpH/2008/03/relativ_fattigdom_akademisering_sunn_fornuft_og_nodvending_empati. (Hentet den 22.04.2020)

Elstad, J., I (2010) Foreldrenes helse. I Sandbæk., M & Pedersen A , S. (red). Barn og unges levekår i lavinntektsfamilier. Oslo. NOVA rapport 10/2010. Tilgjengelig fra: http://www.ungdata.no/asset/4728/1/4728_1.pdf Hentet den 20.04.2020)

Eide, S. B & Oltedal, S., (2015) Verdiens betydning for vår forståelse og vår handling. I. Berg, B., Ellingsen, I.T., Levin, I., og Kleppe, L.C. (red), (2015) Sosialt arbeid - en grunnbok. 2.opplag 2016. Oslo: Universitetsforlaget

Fløtten, T & Grødem, A S. (2014) Helhetlige tiltak mot barnefattigdom. En kunnskapsoppsummering. (Fafo.-rapport:18) Hentet 10.04.20 : <https://fafo.no/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/helhetlige-tiltak-mot-barnefattigdom>

Furuberg, J., Grav, T., Lima, I ,A, Å., og Ellingsen E, M. (2018) Lavinntekt og levekår i Norge. Tilstand og utviklingstrekk. (Nav-rapport:3) Hentet 10.04.2020: <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/analyser-fra-nav/nav-rapportserie/nav-rapporter/lavinntekt-og-levekar-i-norge.tilstand-og-utviklingstrekk-2018>

FN-Sambadnet (2018) Fattigdom. Tilgjengelig fra: <https://www.fn.no/Tema/Fattigdom/Fattigdom> (Hentet den 20.04.2020)

FN-Sambadnet (2019) Barnekonvensjonen. Tilgjengelig: fra <https://www.fn.no/Om-FN/Avtaler/Menneskerettigheter/Barnekonvensjonen>. (Hentet den 20.04.2020)

FNs konvensjon om barnets rettigheter av 20.november 1988. (vedlegg 8). I . Lovdata (1999) Lov om styrking av menneskerettigheter stilling i norsk rett (menneskerettsloven) Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30>. (Hentet den 01.05.2020.)

Grøholt, E. K & Nordhagen, R. (2002) Ulikhet i helse og helsetjenestebruk hos nordiske barn etter foreldrenes utdanning. Oslo. Nasjonalt folkehelseinstitutt. . PDF. Norsk epidemiologi 2002;12(1): 47-54. Tilgjengelig fra:

<https://www.ntnu.no/ojs/index.php/norepid/article/view/506>. (Hentet den 15.04.2020.)

Gustavsen, K (2011). Sosiale ulikheter i oppvekst en humanitær utfordring. Røde kors. IF-rapport nr.283. <https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/bitstream/handle/11250/2439299/1881.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Havnes., T & Mogstad., M. (2009) Er barnehage bra for barna?. Økonomisk analyse 4/2009. Statistisk sentralbyrå. Tilgjengelig fra: https://ssb.brage.unit.no/ssb-xmlui/bitstream/handle/11250/178423/Er%20barnehage%20bra%20for%20barna_oa_4_2009.pdf?sequence=1. (Hentet den 01.05.2020)

Hennum., N. (2015) Makten i barnet. Tidsskriftet Norges barnevern. (side 125-138). Tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/tnb/2015/02/makten_i_barnet. (Hentet den 01.05.2020)

Herikstad, E. (2016) «Hvis tjenestemottaker har barn....» Om fokuset på barns sosiale deltakelse i familiens sosialhjelpssak. **Masteroppgave**. Diakonhjemmet Høgskole. VID: (Hentet fra 10.04.20) <https://vid.brage.unit.no/vid-xmlui/handle/11250/2405469>.

Ira, M. H., Grete, T.A., Marianne, R., Knut, F., Tone, L., Berit, L., Krisztina, G., og Fiva. B, H.. (2019) Helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier. Sluttrapport. OsloMet- Storbyuniversitetet.

Idunn. (2004) Nytt fra Finland, Norge, Sverige og Danmark. Nordisk sosialt arbeid Tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/nsa/2004/04/nytt_fra_norden. (Hentet den 01.05.2020)

Kleppe, L.C. (2015) Kunnskap i sosialt arbeid. I. Berg, B., Ellingsen, I.T., Levin, I., og Kleppe, L.C. (red), (2015) Sosialt arbeid - en grunnbok. 2.opplag 2016. Oslo: Universitetsforlaget

Kleppe, L.C. (2015) Sosialfaglig kompetanse. I. Berg, B., Ellingsen, I.T., Levin, I., og Kleppe, L.C. (red), (2015) Sosialt arbeid - en grunnbok. 2.opplag 2016. Oslo: Universitetsforlaget

Kjellås H, W. (2004). Dårlig økonomi- konsekvenser for livskvaliteten. En studie av norske, pakistanske og somaliske barnefamilier i Oslo. Universitetet i Oslo. (Hentet fra 10.04.2020): <https://www.duo.uio.no/handle/10852/15439>.

Lovdata (2009) Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven). Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-12-18-131/KAPITTEL_1#§2. (Hentet den 01.05.2020)

Nav (2013) Barnefattigdom. Tilgjengelig fra <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/samarbeid/for-kommunen/barn-og-unge2/barnefattigdom>. (Hentet den 20.04.2020)

Nordvik .,V.(2010) Bolig og boforhold. I Sandbæk., M & Pedersen A , S. (red).Barn og unges levekår i lavinntektsfamilier. Oslo. NOVA rapport 10/2010. Tilgjengelig fra: http://www.ungdata.no/asset/4728/1/4728_1.pdf Hentet den 20.04.2020

Nav (2019) Helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier. Tilgjengelig fra: Hentet fra: <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kunnskap/forsok-i-regi-av-nav/helhetlig-oppfolging-av-lavinntektsfamilier>. Hentet den 20.04.2020)

Nav (2019) Barnetrygd. Publisert: 08.05.2014. Hentet fra https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/kontakt-nav/oversikt-over-satser/barnetrygd_kap (Hentet den 20.04.2020)

Lovdata (2009). Lov om sosial tjeneste i arbeid- og velferdsforvaltningen. (sosialtjeneste loven). Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-12-18-131/KAPITTEL_1#§2. Hentet den (05.05.2020)

Regjeringens strategi (2015-2017). Barn som lever i fattigdom. Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet. Handelsplanen (PDF) : Tilgjengelig fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/barn-som-lever-i-fattigdom/id2410107/>. (Hentet den 01.05.2020)

Skevik, A & Stefansen, K. (2006) Barnefamilier i Kommunale boliger1. Nordisk sosialt arbeid: Tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/nsa/2006/03/barnefamilier_i_kommunale_boliger1
(Hentet den 01.05.2020)

Statistisk sentralbyrå (2020) Nesten 111 000 barn som vokser opp med vedvarende lave husholdningsinntekter. Publisert: 04.03.2020. Hentet fra: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/nesten-111-000-barn-vokser-opp-med-vedvarende-lave-husholdningsinntekter>.

Statistisk sentralbyrå (2016) Fra asylsøkere til flyktninger-før og etter kriseåret 2015. Publisert: 14.12.2016. Hentet fra: <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/fra-asylsoker-til-flyktning-for-og-etter-krisearet-2015>.

Stortinget. (2017-2018) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lysbakken, A., Kaski K, E., Øvstegård F., A Og Andersen K om rettferdig og fattigdomskjempende barnetrygd. Tilgjengelig fra <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Representantforslag/2017-2018/dok8-201718-020s/?all=true> (Hentet den 20.04.2020)

Statistisk sentralbyrå (2007) Barn i Lavinntektsfamilier 1996-2004. Publisert: 20.09.2007. Hentet fra: <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/barn-i-lavinntektsfamilier-1996-2004>.

Sv (ukjentdato) Barnetrygd. Tilgjengelig fra <https://www.sv.no/sv-fra-a-til-a/barnetrygd/> (Hentet den 20.04.2020)

Ugreninov., E. (2010) Materiell levestandard .I. Sandbæk., M & Pedersen A , S. (red).Barn og unges levekår i lavinntektsfamilier. Oslo. NOVA rapport 10/2010. Tilgjengelig fra: http://www.ungdata.no/asset/4728/1/4728_1.pdf Hentet den 20.04.2020

Øverbye, E. (2017). Likhet og ulikhet under Erna Solbergs regjering. Tidsskrifter for velferdsforskning: Tilgjengelig fra: https://www.idunn.no/tidsskrift_for_velferdsforskning/2017/02/likhet_og_ulikhet_under_erna_solbergs_regjering. (Hentet den 01.05.2020)